Aan Goudse Adviesraad Sociaal Domein
secretaris@gasd.nl

Bezoekadres
Huis van de Stad, Burgemeester Jamesplein 1

Postadres
Postbus 1086, 2800 BB Gouda

afdeling	telefoon	gouda
Maatschappelijk beleid	06-43385060	26 maart 2024
contactpersoon	uw kenmerk	zaaknummer
Amra Malcinovic	-	
onderwerp		verzonden
reactie op advies Afstemmingsverordening Participatiewet, IOAW en IOAZ Gouda 2024 en Handhavingsverordening Participatiewet, IOAW en IOAZ Gouda 2024		04 april 2024 (per mail)

Geachte voorzitter en leden van de Goudse Adviesraad Sociaal Domein,

Op 5 maart jl. hebben wij uw advies ontvangen inzake de Afstemmingsverordening Participatiewet, IOAW en IOAZ Gouda 2024 en de Handhavingsverordening Participatiewet, IOAW en IOAZ Gouda 2024. In deze brief willen wij reageren op het door u uitgebrachte advies.

Algemene reactie
Wij danken u hartelijk voor het advies dat wij van u hebben ontvangen. Uw uitgesproken waardering over de verordeningen en handhavingsvisie stellen wij zeer op prijs.
Het gesprek dat heeft plaatsgevonden om de verordeningen toe te lichten is als positief en nuttig ervaren. Zoals ook tijdens het gesprek is verteld, laat de Participatiewet beperkte ruimte voor lokale beleidskeuzes. In de uitvoeringspraktijk wordt wel altijd gekeken naar de situatie van de inwoner en maatwerk geboden. Hieronder leest u per advies de reactie.

Advies 1. Biedt informatie breed aan
Maak ter volledigheid en eenduidigheid gebruik van meerdere informatiestromen. Te denken valt aan taalscholen, het WSP en zo mogelijk het structureel informatie aanbieden in groepsverband in het kader van arbeidsoriëntatie en voorlichting.
Er is een nauwe samenwerking met diverse organisaties zoals Werkgeversservicepunt en het Sociaal Team, waarbij er regelmatig onderling informatie wordt uitgewisseld. Zo heeft begin dit jaar een bijeenkomst plaatsgevonden met deelnemers vanuit het Sociaal Domein van de gemeente Gouda en het Sociaal Team. Onderwerpen als participatie en schuldhulpverlening stonden centraal. Door deze bijeenkomsten te organiseren, wordt belangrijke en actuele informatie met elkaar gedeeld en wordt de samenwerking nog meer versterkt. Dit draagt weer bij aan het doel om de inwoners van Gouda zo goed mogelijk te ondersteunen.
Momenteel vinden er geen voorlichtingen over de rechten en plichten plaats in groepsverband, onderzocht gaat worden of het aanbieden van voorlichtingsbijeenkomsten passend is voor onze inwoners.

Advies 2. Help ook het zittende bestand structureel
Help ook het zittende bestand structureel met informatievoorziening over de wederkerigheid van rechten en plichten en over de voorzieningen en middelen die de Participatiewet biedt.
Het college is het met u eens dat de inwoners structureel geïnformeerd moeten worden over de verwachtingen, verplichtingen en voorzieningen die onder de Participatiewet vallen. Dit gebeurt door bijvoorbeeld actuele informatie over de Participatiewet aan te bieden via de website van de gemeente Gouda. Daarnaast doet het college zijn best om, via verschillende kanalen, goed bereikbaar te zijn voor de inwoners. Zo kunnen inwoners bellen, mailen of WhatsAppen met de Gemeente. Er is continue aandacht voor goede bereikbaarheid. Tijdens het jaarlijkse cliëntervaringsonderzoek wordt ook gevraagd naar de ervaringen over de bereikbaarheid van de consulenten.

Alle bijstandsgerechtigden hebben tweejaarlijks een heronderzoek. Tijdens zo'n heronderzoek wordt, naast het vaststellen van het recht op bijstand, vooral de focus gelegd op het informeren van de bijstandsgerechtigden. Niet alleen over de rechten en plichten, maar ook over de minimavoorzieningen waar zij gebruik van kunnen maken en over het hulpaanbod in de stad (bijvoorbeeld de Papierwinkel).
Daarnaast hebben bijstandsgerechtigden regelmatig contact met hun contactpersoon, in de meeste gevallen is dit de consulent werk. De bijstandsgerechtigden ontvangen bij het kennismakingsgesprek de contactgegevens van hun consulent. Zij kunnen hun consulent op elk moment een vraag stellen (via de mail of telefonisch) en hoeven niet te wachten tot een volgend afspraak. Wij zien dat bijstandsgerechtigden het heel fijn vinden dat zij 'even snel' een vraag via WhatsApp kunnen stellen.
De bijstandsgerechtigden met de grootste afstand tot de arbeidsmarkt (ingedeeld in klantgroep 4) werden eens per twee jaar gesproken in het kader van heronderzoeken. Het college vond het belangrijk dat ook deze groep regelmatig werd gesproken. Daarom is extra personeel aangenomen (twee participatieconsulenten) om regelmatig contact te hebben met de bijstandsgerechtigden uit klantgroep 4.

Advies 3. Informatie laten aansluiten bij de doelgroep
Wij zijn blij dat de het college inwoners gaat betrekken bij het vormgeven van de informatievoorziening. Wij vragen hierbij om extra aandacht voor het betrekken van diverse doelgroepen. Hou rekening met leeftijd, digitale vaardigheid, beperkingen, culturele achtergrond, taal en begripsniveau. Toets de brieven en beschikkingen op leesbaarheid bij de eindgebruikers.
Overweeg informatie in meer talen aan te bieden, aangezien de mensen onder Wet inburgering 2021 nog geen kans hebben gehad de taal te leren.
De afgelopen jaren heeft de gemeente ingezet op de informatievoorziening richting de inwoners door de campagne Direct Duidelijk. In de resultaten van het cliëntervaringsonderzoek van vorig jaar is dit terug te zien, de cliënten zijn tevreden over de duidelijkheid van de post en formulieren. Het jaarlijkse cliëntervaringsonderzoek biedt de gelegenheid om de duidelijkheid van de informatievoorziening te meten, zo monitoren we of de informatievoorziening voldoende aansluit bij de eindgebruikers. Het college vindt het belangrijk dat de taal die de gemeente gebruikt begrijpelijk is voor haar inwoners. Door de Direct Duidelijk campagne voort te zetten, blijft het college aandacht vragen voor duidelijke, begrijpelijke communicatie richting de inwoner.
Momenteel is de voertaal binnen de gemeente Nederlands, dit betekent dan ook dat de schriftelijke communicatie in het Nederlands is. Wanneer een inwoner de taal niet machtig is, wordt er gebruik gemaakt van bijvoorbeeld de tolkentelefoon.

Advies 4. Rekening houden met de kwetsbaren in de bijstand
Ook moeten we er nog rekening mee houden dat er mensen zijn de regels niet zullen kunnen begrijpen. Daarom het advies om juist met kwetsbare inwoners meer pro-actief te werken. Bij een naderende maatregel goed onderzoek doen en checken of de boodschap (via brief of telefoon) is aangekomen; of door hulpverlenende partijen in te schakelen in het proces van hoor-wederhoor bij het voornemen om een maatregel op te leggen.
Afstemmingsverordening: Artikel 2, lid 6. Neem hier op welke stappen er minimaal door het college doorlopen moeten worden om een inwoner de kans te geven om tot hoor en wederhoor te komen.
De afstemming van bijstand is een gebonden bevoegdheid. Dat maakt dat het college verplicht is bij een gedraging zoals in de wet en/of in de verordening is opgenomen, te beoordelen of een maatregel moet worden opgelegd. Het beoordelen van een maatregel gebeurt altijd uiterst zorgvuldig, waarbij

ook goed gekeken wordt naar de situatie van de bijstandsgerechtigde. Een hoor-wederhoorgesprek is bij het beoordelen van de maatregel dan ook cruciaal.
De nieuwe afstemmingsverordening vraagt om een herziening van de werkinstructie. Hierin verwerken wij uw advies over het opnemen van stappen die minimaal doorlopen moeten worden om een inwoner de kans te geven om tot hoor-wederhoor te komen.

Advies 5. Wegnemen van angst voor boete en weerstand tegen dwang
De GASD adviseert in de informatievoorziening nadrukkelijke aandacht voor de angst en zorg van inwoners. Motiverend vanuit eigen verantwoordelijkheid en hervinden van eigen kracht zijn belangrijk. Informeer de doelgroep met oog voor het wegnemen van zorg en angst, eerder dan op basis van straf en boete.
Een van de uitgangspunten van de handhavingsvisie is focus op preventie. Bijstandsgerechtigden hebben te maken met veel en vaak ingewikkelde regels. Daar heeft de gemeente zeer weinig invloed op, de meeste regels zijn wettelijk vastgelegd. Onze voorlichting is erop gericht dat bijstandsgerechtigden begrijpen wat de regels betekenen in hun specifieke situatie. Door met de bijstandsgerechtigden in gesprek te gaan en de juiste informatie te delen, hoopt het college de angst en zorgen bij bijstandsgerechtigden weg te nemen. Hiervoor is wel wederzijds vertrouwen nodig. Waar van de inwoner verwacht wordt dat deze zich aan de regels houdt, geldt dat ook voor de gemeente. Zorgvuldigheid is geboden om het wederzijds vertrouwen met de inwoner niet te beschamen.
In de afstemmingsverordening wordt duidelijk aangegeven dat een maatregel gericht is op herstel van gedrag en niet op leedtoevoeging. Handhaven is geen doel op zich. Het draagt bij aan het bereiken van achterliggende doelen van de Participatiewet: mensen helpen om zoveel mogelijk weer in hun eigen inkomen te kunnen voorzien, en zorgen dat uitkeringen verstrekt worden aan mensen die het écht nodig hebben.

Advies 6. Hoogte van de sanctie ondergeschikt maken aan het doel
Heroverweeg of voor gedragsverandering een hoge afstemming echt noodzakelijk is en laat hier ruimte voor maatwerk.
Zoals bekend is de afstemming van bijstand een gebonden bevoegdheid. De Participatiewet kent geüniformeerde en niet geüniformeerde verplichtingen. De geüniformeerde verplichtingen kennen een hoge afstemmingspercentage, in de meeste gevallen betreft het een verlaging van 100% (artikel 18 lid 4 Participatiewet). Het college is zich van bewust dat het opleggen van een maatregel een grote impact heeft op de situatie van de bijstandsgerechtigde. Het beoordelen van een maatregel gebeurt dan ook zorgvuldig, met oog voor de menselijke maat. Zo wordt het vier-ogen principe altijd toegepast en wanneer sprake is van een afstemming van 100% wordt dit intern met alle betrokken medewerkers en leidinggevenden besproken.
De Participatiewet koppelt de hoogte van de afstemming aan een bepaalde gedraging. Het is ons (nog) niet bekend of de hoogte van de afstemming een verschil maakt voor de mate dat een inwoner in beweging komt. Het college monitort het aantal afstemmingen, en na het vaststellen van de nieuwe afstemmingsverordening, wordt er onderzocht of de afstemming heeft geleid tot gedragsherstel (heronderzoek na drie maanden) en of de hoogte van de afstemming eventueel verschil maakt.

Advies 7. Breed informeren, stimuleren en motiveren
Blijf focus houden op de wederkerigheid tussen inkomen en participatie. Neem in de informatievoorzienig naar de inwoner niet alleen de regels van de Participatiewet mee maar ook de voordelen en mogelijkheden van participeren. Sociaal maatschappelijk, mentaal, financieel en vanzelfsprekend.
De bijstand is het uiterste vangnet en de Participatiewet is zo ingericht dat de inwoner er alles aan doet om zo snel mogelijk weer in zijn/haar eigen levensonderhoud te voorzien. Zoals u ook opmerkt zijn er inwoners die al langere tijd bijstand ontvangen. De groep met een grote afstand tot de arbeidsmarkt groeit. Het college vindt het belangrijk dat inwoners, die ver afstaan van betaalde arbeid, ook deelnemen aan de samenleving, naar eigen vermogen, op welke manier dan ook.
De gemeente heeft met het uitvoeren van de Participatiewet een taak om vaak kwetsbare inwoners te ondersteunen. Deze ondersteuning gaat verder dan alleen de inwoners te informeren over de regels van de Participatiewet. De inwoner staat centraal en per inwoner wordt gekeken naar de mogelijkheden en welke informatie van toepassing is. Zo wordt bijvoorbeeld in sommige gevallen een proefberekening gemaakt als de situatie van de inwoner mogelijk wijzigt (nu en in de toekomst). Een proefberekening zorgt bij de inwoner voor meer duidelijkheid in zijn/haar (financiële) situatie, denk aan het regelen van kinderopvang en kinderopvangtoeslag. Deze informatie is ondersteunend voor het wegnemen van onzekerheid en kan ook stimulerend werken.

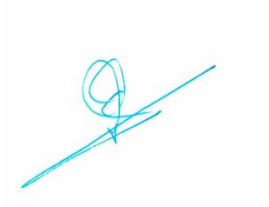
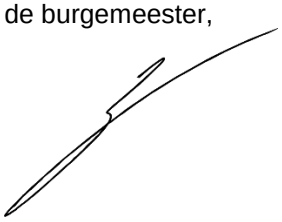
Uiteindelijk is het doel om de inwoner in beweging te laten komen, hoe klein of groot de stap is.

Advies 8. Eenduidige visie op re-integratie
Een eenduidig, gemeente breed gedragen visie op re-integratie vereist een bredere aanpak en een bredere visie dan alleen die op handhaven. De GASD benadrukt daarom nogmaals de noodzaak van een visie op re-integratie en participatie waarbij ondersteuning en inkomen en inspanning (naar vermogen) nadrukkelijk aan elkaar gekoppeld zijn.
Het college is het met u eens dat een bredere aanpak vereist is. Ondersteuning naar re-integratie en participatie en inkomensondersteuning gaan hand in hand. Daarom zijn de domeinen werk, inkomen en schuldhulpverlening binnen één afdeling belegd en werken de collega's nauw samen. In de nota Sociaal Domein 'Iedereen kan meedoen' wordt het ondersteunen bij participeren nadrukkelijk als opdracht aan de gemeente gezien. Voor wie werken op dit moment niet haalbaar is, draagt het stimuleren van het blijven deelnemen en bijdragen aan de samenleving ook bij aan de duurzame inzetbaarheid. Inwoners die niet (volledig) kunnen re-integreren begeleiden we om stappen naar participatie te zetten.
Het college kiest ervoor om de inwoners te benaderen op basis van gelijkwaardigheid, passend bij wat de inwoner nodig heeft. We staan naast de inwoner en bekijken samen hoe we kunnen ondersteunen, waarbij we zo veel als mogelijk eigen kracht en regie bij de inwoner laten.

We hopen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,

Burgemeester en wethouders van Gouda,

de secretaris,	de burgemeester,
	
drs. R.C. Bakker	mr. drs. P. Verhoeve